

วารสารการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก จัดทำขึ้นโดยกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข เพื่อเป็นเวทีเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และงานวิจัยรวมทั้งความเห็นและทรรศนะด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เป็นวารสารราย 4 เดือน กำหนดเผยแพร่ในเดือนเมษายน สิงหาคม ธันวาคม

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา	ศาสตราจารย์ ดร.นายแพทย์ สมชัย บวรกิตติ ดร.นายแพทย์พงศธร พอกเพิ่มดี	ราชบัณฑิต สำนักวิทยาศาสตร์ ราชบัณฑิตยสภา กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
บรรณาธิการบริหาร	นายแพทย์เทวัญ ธาเนิร์ตน์ นายสมศักดิ์ กริษฐ์	กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
บรรณาธิการ	นายแพทย์วิชัย โชควิวัฒน์	สำนักพัฒนาการคุ้มครองการวิจัยในมนุษย์
บรรณาธิการรอง	ดร.เภสัชกรหญิงอัญชลี จูทะพุทธิ ดร.รัชนี จันทร์เกษ แพทย์หญิงสุริยพร ตั้งศรีสกุล นางสาวกมลทิพย์ สุวรรณเดช	นักวิชาการด้านเภสัชศาสตร์ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.เภสัชกรหญิงจิราพร ลิ้มปานานนท์
รองศาสตราจารย์ ดร.ประสิทธิ์ สิริพันธ์
รองศาสตราจารย์ ดร.เภสัชกรสนั่น คุมาธิรสกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.เภสัชกรชงชัย สุขแสวด
รองศาสตราจารย์ ดร.นายแพทย์ประวิทย์ อัครเสรินทร์
นายแพทย์ประพนธ์ เมตราภาค
ดร.อุษา กิลินหอม
เภสัชกรหญิงเย็นจิตร์ เตชะดำรงสิน
นางสาวรุจิรา อรรถลิขัฐ
ดร.เภสัชกรยงศักดิ์ ตันติปิฎก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุสุมา ศรียากุล
ดร.เภสัชกรหญิงมณฑกา ธีรชัยสกุล
ดร.เภสัชกรหญิงสุภัทรา รังสิมาการ
ดร.เภสัชกรหญิงผกากรอง ขวัญข้าว

ประธานคณะกรรมการพัฒนาบัญชียาหลักแห่งชาติด้านสมุนไพร
นักวิชาการด้านสาธารณสุข
นักวิชาการเภสัชศาสตร์และการแพทย์แผนไทย
คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล
นักวิชาการด้านเวชศาสตร์ชุมชนและด้านศัลยกรรมกระดูก
นักวิชาการด้านชีววิทยา
คลินิกการประกอบโรคศิลปะ สาขาการแพทย์แผนจีนหัวเฉียว
นักวิชาการด้านสังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข
นักวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาการแพทย์
วิทยาลัยแพทยศาสตร์นานาชาติจุฬาภรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
นักวิชาการด้านเภสัชศาสตร์
โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร จังหวัดปราจีนบุรี

ผู้ทรงคุณวุฒิ

ศาสตราจารย์ ดร.เภสัชกรชยันต์ พิเชียรสุนทร
รองศาสตราจารย์ ดร.นายแพทย์ชัชชัย กมลธรรม

วิทยาลัยการแพทย์ทางเลือก มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
วิทยาลัยสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

รองศาสตราจารย์ ดร.นายแพทย์ทวี เลหาพันธ์

รองศาสตราจารย์ ดร.ยິงยง เทาประเสริฐ

รองศาสตราจารย์ ดร.เภสัชกรหญิงศรีจันทร์ พรจิราศิลป์

รองศาสตราจารย์ ดร.เภสัชกรหญิงนพมาศ สุนทรเจริญนนท์

รองศาสตราจารย์ ดร.จันทร์เพ็ญ วิวัฒน์

รองศาสตราจารย์ ดร.เภสัชกรหญิงพานี ศิริสะอาด

รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย อึ้งพินิจพงศ์

รองศาสตราจารย์ ดร.นายแพทย์ศุภนิมิต ที่ษชุนทเถียร

รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันทา โอศิริ

รองศาสตราจารย์ ดร.สุลลีย์ วรคุณพิเศษ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีวัฒนา ทรงจิตสมบุรณ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาลี สิทธิเกรียงไกร

เภสัชกรหญิงปราณี ชวลิตธำรง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษสุ เวชวิฐาน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาริณกุล ตั้งสุฤทัย

นายรินทร์ ทิมา

นายภาณุพงษ์ พนมวัน

นายแพทย์ประพันธ์ พงศ์คณิตานนท์

นายแพทย์ศุภมิตร ชุณหะสุทธิวัฒน์

นายกวี คงภักดีพงษ์

แพทย์อายุรเวชชिरเดช อุทัยวิทยรัตน์

นายแพทย์ธวัช บุรณถาวรสม

นางสาวณีย์ กุลสมบุรณ์

นายแพทย์จักราวุธ เผือกคง

นายแพทย์กุลธนิต วนรัตน์

ดร.เภสัชกรปรีชา หนูทิม

นางสาวปาริณัฐ สุสุทธิ

แพทย์แผนไทยประยุกต์มาลา สร้อยลำโรง

แพทย์แผนไทยประยุกต์สมชาย ช้างแก้วมณี

ฝ่ายจัดการวารสาร

ไมลีย์ ชุมรวุฒยี่

ศตพร สมเลิศ

วรรณภา หยงสตาร์

สุนิสา หลีหมุด

จุฑามาศ ฮีมชัน

ออกแบบปกหลังโดย

กลุ่มงานยุทธศาสตร์และแผนงาน กองวิชาการและแผนงาน

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือก

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

นักวิชาการ ด้านเภสัชกรรม และการแพทย์พื้นบ้าน

คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คณะกรรมการแพทย์แผนไทยอภัยภูเบศร มหาวิทยาลัยบูรพา

คณะเวชศาสตร์เขตร้อน มหาวิทยาลัยมหิดล

คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

นักวิชาการด้านสมุนไพร

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตสกลนคร

วิทยาลัยแพทยศาสตร์นานาชาติจุฬาภรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

นักวิชาการด้านสาธารณสุข

นักวิชาการด้านสถิติ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ

ศูนย์สิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ

นักเชี่ยวชาญด้านระบาดวิทยา ผู้ทรงคุณวุฒิกรมควบคุมโรค

สถาบันนโยบายวิชาการ

แพทย์อายุรเวช

นักวิชาการด้านการแพทย์แผนจีน

นักวิชาการด้านการแพทย์พื้นบ้านไทย

นายแพทย์เชี่ยวชาญ

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

Journal of Thai Traditional & Alternative Medicine is owned by the Department of Thai Traditional and Alternative Medicine, Ministry of Public Health for the presentation of research works and technical papers on traditional Thai medicine, indigenous medicine and alternative medicine. The journal is published every four months and will be issued on April, August and December.

Editorial Board

Advisors	Somchai Bovornkitti Pongsadhorn Pokpermddee	Contributor, Academy of Science, The Royal Institute Department of Thai Traditional and Alternative Medicine
Executive Editor	Tewan Thaneerat Somsak Kreechai	Department of Thai Traditional and Alternative Medicine Department of Thai Traditional and Alternative Medicine
Editor	Vichai Chokevivat	Institute for the Development of Human Research Protections
Associate Editors	Anchalee Chuthaputti Rutchanee Chantraket Suriyaporn Tungsrissakul Kamoltip Suvarndech	Technical Officer Specialist in Pharmacy Department of Thai Traditional and Alternative Medicine Department of Thai Traditional and Alternative Medicine Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

Members

Jiraporn Limpananont	Chairman of the Subcommittee for the Development of the National Herbal Medicine List
Prasit Leerapan	Technical Officer Specialist in Public Health
Sanan Subhadhirasakul	Pharmaceutical Sciences and Thai Traditional Medicine
Thongchai Sooksawate	Faculty of Pharmaceutical Sciences, Chulalongkorn University
Pravit Akarasereenont	Faculty of Medicine Siriraj Hospital, Mahidol University
Prapoj Petrakard	Community Medicine and Orthopedic Surgery Specialist
Usa Klinhom	Biologist
Yenchit Techadamrongsin	Huachiew Traditional Chinese Medicine Clinic
Rujinart Adthasit	Social and Human Scholars
Yongsak Tantipidok	Society and Health Institute
Kusuma Sriyakul	Chulabhorn International College of Medicine, Thammasat University
Monthaka Teerachaisakul	Department of Thai Traditional and Alternative Medicine
Supattra Runagsimakan	Technical Officer Specialist in Pharmacy
Pakakrong Kwankhao	Chao Phya Abhaihubejhr Hospital, Prachinburi

Reviewers

Chayan Pichaensoonthon	Alternative Medical College, Chandrakasem Rajabhat University
Thavatchai Kamoltham	College of Allied Health Sciences, Saun Sunandha Rajabhat University

Tawee Laohapan
Yingyong Taoprasert

Srichan Phornchirasilp
Noppamas Soonthornchalernnont
Chanpen Wiwat
Panee Sirisa-ard
Wichai Eungpinichpong
Supanimit Teekachunhatean
Sunanta Osiri

Suwalee Worakhunpiset
Sriwattana Songchitsomboon
Malee Sittikreangkrai
Pranee Chavalittumrong
Pichet Wechvithan
Parunkul Tungasukruthai

Narintr Tima
Phanupong Panomwan

Prapan Pongkanitanont
Supamit Choonsootiwat
Kawee Kongpakdeepong
Teeradech Uthaiwitayarat
Tawach Buranathawornsom
Saowanee Kulsomboon
Jagravudh Puangkong
Kulthanit Wanaratna
Preecha Nootim
Paranat Suksut
Mala Soisamrong
Somchai Changkaeomanee

Faculty of Medicine Siriraj Hospital, Mahidol University
School of Traditional and Alternative Medicine,
Chiang Rai Rajabhat University
Faculty of Pharmaceutical Sciences, Mahidol University
Faculty of Pharmaceutical Sciences, Mahidol University
Faculty of Pharmaceutical Sciences, Mahidol University
Technical Officer Specialist in Pharmacy and Ethnomedicine
Faculty of Associated Medical Science, Khon Kaen University
Faculty of Medicine, Chiang Mai University
Faculty of Abhaibhubejhr Thai Traditional Medicine, Burapha
University
Faculty of Tropical Medicine, Mahidol University
Faculty of Medicine Ramathibodi Hospital, Mahidol University
Faculty of Social Sciences, Chiang Mai University
Technical Officer Specialist in Herbs
Rajamangala University of Technology Isan Sakonnakhon Campus
Chulabhorn International College of Medicine, Thammasat
University
Technical Officer Specialist in Public Health
Technical Officer Specialist in Statistics,
Office of the Education Council, Ministry of Education
Sirindhorn National Medical Rehabilitation Centre
Epidemiologist Expert, Department of Disease Control
Thaiyoga Institute
Ayurvedic Doctor
Technical Officer Specialist in Chinese Medicine
Thai Indigenous Medicine Scholars
Medical Physician, Expert Level
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

Journal Administrator

Maili Vhumvoratayee Sataporn Somles Wannapa Yongsata Sunisa Leemud Jutamas Himsun

Back cover design by

Corporate Communications subdivision, Technical and Planning Division
Strategy and planning Group